

Women and Child Development મહિલા અને બાળ વિકાસ

સ્ત્રીઓ અને બાળકોના સર્વગ્રાહી વિકાસ માટે અત્યંત જરૂરી વેગ આપવા માટે મહિલા અને બાળ વિકાસ વિભાગ ૧૯૮૫ વર્ષમાં, માનવ સંસાધન વિકાસ મંત્રાલયના એક ભાગ તરીકે, સુયોજિત કરવામાં આવ્યો હતો. ૩૦.૦૧.૨૦૦૬ થી અસર સાથે, વિભાગને મંત્રાલયમાં બદલવામાં આવ્યો.

મંત્રાલયનું વ્યાપક આદેશ મહિલા અને બાળકોનો સર્વગ્રાહી વિકાસ કરવા માટે નો છે. સ્ત્રીઓ અને બાળકોના પ્રગતિ માટે નોડલ મંત્રાલય તરીકે, મંત્રાલય યોજનાઓ, નીતિઓ અને કાર્યક્રમો ઘડે, કાયદાઓ બનાવે કે સુધારે, મહિલા અને બાળ વિકાસ ક્ષેત્રમાં કાર્યરત બંને સરકારી અને બિન સરકારી સંસ્થાઓના પ્રયાસો પ્રયાસોનું સંકલન અને માર્ગદર્શન. આ ઉપરાંત, તેના કેન્દ્રસ્થ ભૂમિકા ભજવતી વખતે, મંત્રાલય સ્ત્રીઓ અને બાળકો માટે ચોક્કસ નવીન કાર્યક્રમોનું અમલીકરણ કરે છે. આ કાર્યક્રમોમાં કલ્યાણ અને સહાયક સેવાઓ, રોજગારી અને આવક માટે પ્રશિક્ષણ, જાગૃતિ અને લિંગસંવેદનશીલતાને આવરી લે છે. આ કાર્યક્રમો આરોગ્ય, શિક્ષણ, અને ગ્રામીણ વિકાસ ક્ષેત્રમાં રહેલાં અન્ય સામાન્ય વિકાસ કાર્યક્રમોમાં પૂરક ભૂમિકા ભજવે છે. આ તમામ પ્રયત્નો તે ખાતરી કરવા માટે નિર્દેશિત છે કે સ્ત્રીઓ, બંને આર્થિક અને સામાજિક રીતે સશક્ત છે આમ પુરુષો સાથે રાષ્ટ્રીય વિકાસમાં સમાન ભાગીદાર બને.

Policy Initiatives: નીતિ પહેલ:

બાળક ના સર્વગ્રાહી/સર્વલક્ષી વિકાસમાં માટે મંત્રાલય વિશ્વની સૌથી મોટા અને સૌથી અનન્ય આઉટરીચ કાર્યક્રમ, સંકલિત બાળ વિકાસ સેવા (આઈસીડીએસ) નું અમલીકરણ કરે છે, જેમાં સમાવેશ થાય છે પૂરક પોષણ, રસીકરણ, આરોગ્ય તપાસ અને રેફરલ સેવાઓ અને બિન-ઔપચારિક પૂર્વ શાળા શિક્ષણ. મંત્રાલય સ્વયમસીધાનું પણ અમલીકરણ છે, જે સ્ત્રીઓ સશક્તિકરણ માટેની એક સંકલિત યોજના છે. તેમાં અસરકારક સંકલન અને વિવિધ ક્ષેત્રીય કાર્યક્રમોનું નિરિક્ષણ છે. મંત્રાલયના મોટા ભાગના કાર્યક્રમો બિન-સરકારી સંસ્થાઓ દ્વારા ચલાવામાં આવે છે. બિન સરકારી સંસ્થાઓની વધુ અસરકારક સામેલગીરી હોય તેવા પ્રયત્નો કરવામાં આવે છે. તાજેતરમાં મંત્રાલય દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલ મુખ્ય નીતિ માં સમાવેશ થાય છે, આઈસીડીએસ અને કિશોરી શક્તિ યોજના નો વ્યાપક ફેલાવો, કિશોર કન્યાઓ માટે પોષણ કાર્યક્રમ, બાળ અધિકાર રક્ષણ માટેના કમિશનની સ્થાપના અને પ્રોટેક્શન ઓફ વુમન ફ્રોમ ડોમેસ્ટિક વાયોલન્સ એક્ટ ઘડવો.

Organisation સંસ્થા

મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય શ્રીમતી કૃષ્ણ તીરાથ, રાજ્ય પ્રધાન (આઈસીની) ના નેતૃત્વ હેઠળ છે મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય સેક્રેટરી શ્રી. ડી.કે. સિક્રી છે અને અધિક સચિવ શ્રી. સુધીર કુમાર છે. મંત્રાલયની પ્રવૃત્તિઓ સાત કાર્યાલય દ્વારા હાથ ધરવામાં આવે છે.

મંત્રાલયના 6 સ્વાયત્ત સંસ્થાઓ તેના છત્રછાયા હેઠળ કામ કરે છે, જેવા,

૧. નેશનલ ઈન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ પબ્લિક કોઓપરેશન એન્ડ ચાઇલ્ડ ડેવલપમેન્ટ (એન.આઈ.પી.સી.સી.ડી)
૨. નેશનલ કમિશન ફોર વીમેન (એન.સી.ડબલ્યુ)
૩. નેશનલ કમિશન ફોર પ્રોટેક્શન ઓફ ચાઇલ્ડ રાઈટ્સ (એન.સી.પી.સી.આર)
૪. સેન્ટ્રલ એડોપ્શન રિસોર્સ અજેન્સી (કારા)
૫. સેન્ટ્રલ સોસીયલ વેલફેર બોર્ડ (સી.એસ.ડબલ્યુ.બી)
૬. રાષ્ટ્રીય મહિલા કોશ (આર.એમ.કે)

કેટલાક કાર્યક્રમોમાં / યોજનાઓ અમલીકરણ સહિત વિભાગ મદદ એન.આઈ.પી.સી.સી.ડી અને આર.એમ.કે બંને સોસાયટીઝ છે જે સોસાયટીઝ રજીસ્ટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૬૦ હેઠળ નોંધાયેલ છે. સી.એસ.ડબલ્યુ.બી એક ધર્માદા કંપની છે, જે ભારતીય કંપનીઓ એક્ટ વિભાગ ૨૫, ૧૯૫૬ હેઠળ નોંધાયેલ છે. આ સંસ્થાઓને સંપૂર્ણપણે સરકાર દ્વારા ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવે છે. તેઓ વિભાગને તેના કાર્યોમાં મદદ કરે છે, અને સાથે-સાથે તેના કાર્યક્રમો/યોજનાઓના અમલીકરણમાં પણ મદદ કરે છે. નેશનલ કમિશન ફોર વીમેન સર્વોચ્ચ વૈધાનિક સંસ્થા તરીકે ૧૯૯૨માં મહિલાઓના હક્કોના રક્ષણ અને સુરક્ષા માટે રચના કરવામાં આવી. નેશનલ કમિશન ફોર પ્રોટેક્શન ઓફ ચાઇલ્ડ રાઈટ્સ, જે રાષ્ટ્રીય સ્તરે એક સર્વોચ્ચ વૈધાનિક સંસ્થા છે જેની રચના માર્ચ ૨૦૦૭માં, બાળકોના રક્ષણ અને સુરક્ષા માટે રચના કરવામાં આવી.

Subjects Allocated to the Ministry - મંત્રાલયને સોંપાયેલ વિષયો

- કુટુંબ કલ્યાણ
- મહિલા અને બાળ કલ્યાણ અને અન્ય મંત્રાલયો અને ઓર્ગેનાઇઝેશન ના આ વિષય સાથે જોડાયેલ પ્રવૃત્તિઓનું સંકલન.
- મહિલા અને બાળકોના ટ્રાફિકિંગ ને લગતા યુનાઈટેડ રાષ્ટ્રસંઘની સંસ્થાઓ પાસેથી સંદર્ભો.
- નિશાળ જવાની ઉંમર પહેલાં બાળકોનું પ્રાથમિક શિક્ષણ સહિત સંભાળ
- રાષ્ટ્રીય પોષણ નીતિ, પોષણ માટેના રાષ્ટ્રીય એક્શન યોજના અને રાષ્ટ્રીય પોષણ મિશન.
- આ વિભાગ ફાળવેલ વિષયો લગતી ચેરીટેબલ અને ધાર્મિક દેણગી.
- વિભાગને ફાળવવામાં આવેલ વિષયો પર સ્વૈચ્છિક પ્રયત્નોનો વિકાસ અને પ્રોત્સાહન.

નીચે આપેલ નું અમલીકરણ:

- મહિલા અને કન્યાનું અનૈતિક ટ્રાફિક, ૧૯૫૬ (૧૯૮૬ સુધી સુધારેલો)

- મહિલાઓનું અશિષ્ટ પ્રતિનિધિત્વ (નિવારણ) અધિનિયમ, ૧૯૮૬ (૬૦ ઓફ ૧૯૮૬).
- દહેજ પ્રતિબંધ અધિનિયમ, ૧૯૬૧ (૨૮ ઓફ ૧૯૬૧)
- ધી કમીશન ઓફ સતી (પ્રિવેન્શન) અધિનિયમ, ૧૯૮૭ (૩ ઓફ ૧૯૮૮), ગુના સંદર્ભે આ કાયદાઓ હેઠળ ફોજદારી ન્યાય વહીવટ બાદ કરતાં.
- બાળ દૂધ વિકલ્પો નું અમલીકરણ, દુધની બોટલ અને બાળ ખોરાક (ઉત્પાદન, પુરવઠા અને વિતરણ નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૯૨ (૪૧ ઓફ ૧૯૯૨).
- સહકારી પ્રવૃત્તિઓ ની સહાય અને બધે રાહત માટે સંકલન (કેર).
- સ્ત્રીઓ અને બાળકોના કલ્યાણ અને વિકાસ માટે આયોજન, સંશોધન, મૂલ્યાંકન, મોનીટરીંગ, પ્રોજેક્ટ ફોર્મ્યુલેશન, સ્ટેટિસ્ટિક્સ, અને તાલીમ સાથે જાતિ સંવેદનશીલ ડેટાબેઝના વિકાસનો સમાવેશ થાય છે.
- યુનાઇટેડ નેશન્સ ચિલ્ડ્રન્સ ફંડ (યુનિસેફ)
- કેન્દ્રીય સમાજ કલ્યાણ બોર્ડ (સી.એસ.ડબ્લ્યુ.બી)
- નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ પબ્લીક કોઓપરેશન એન્ડ ચાઇલ્ડ ડેવલોપમેન્ટ – (એન.આઈ.પી.સી.સી.ડી)
- ફૂડ એન્ડ ન્યુટ્રીશન બોર્ડ
- ફૂડ એન્ડ ન્યુટ્રીશન બોર્ડ (એફ.એન.બી)
 - આનુષંગિક અને રક્ષણાત્મક ખોરાક વિકાસ અને ફેલાવો.
 - પોષણ વિસ્તરણ
- મહિલા સશક્તિકરણ અને જોબ્સ ઇન્કિવેટી.
- નેશનલ કમિશન ફોર વુમન.
- રાષ્ટ્રીય મહિલા કોશ (આર.એમ.કે)
- આ જૂવિનાઇલ જસ્ટીસ (બાળકોની કાળજી અને રક્ષણ) એક્ટ, ૨૦૦૦ (૨૦૦૦ માંથી ૫૬ મું).
- બાળ ગુનેગારનું પ્રોબેશન.
- દત્તક, સેન્ટ્રલ એડોપ્શન રિસોર્સ એજન્સી અને ચાઇલ્ડ હેલ્પ લાઇનને લગતા મુદ્દાઓ (ચાઇલ્ડ લાઇન)
- ધી ચિલ્ડ્રન એક્ટ ૧૯૬૦ (૧૯૬૦ ના ૬૦ મું).
- બાળ - લગ્ન - અંકુશ એક્ટ ૧૯૨૯ (૧૯૨૯ ના ૧૯મો).